

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

ศึกษากรณี : มาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านอัคคีภัย¹

กนกวรรณ ทองเงิน²

ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการพัฒนาอย่างมากทั้งในด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม สถาปัตยกรรม อุตสาหกรรม โดยความเจริญที่เพิ่มขึ้นนอกจากจะทำให้คนในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นแล้ว แต่ในทางกลับกัน ความเจริญดังกล่าวยังส่งผลให้เกิดสาธารณภัยที่กระทบต่อประชาชนส่วนรวมได้ ซึ่งสาธารณภัยที่เกิดจากความเจริญของสังคมเมืองที่สำคัญ ได้แก่ อัคคีภัย ซึ่งมีความร้ายแรงอย่างมากดังที่ได้มีสำนวนไทยที่ได้มีการกล่าวว่า โจรปล้นบ้านสิบครั้งไม่เท่าไฟไหม้ครั้งเดียว สะท้อนให้เห็นว่าอัคคีภัยมีความร้ายแรงเมื่อเกิดขึ้นครั้งใดจะทำให้ทรัพย์สินเสียหาย ประชาชนได้รับบาดเจ็บหรือได้รับอันตรายถึงชีวิต เมื่อพิจารณาจากเหตุการณ์ทั้งจากในอดีตและปัจจุบันแล้วทำให้เห็นว่าอัคคีภัยยังเป็นภัยที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมีสาเหตุที่เกิดจากโครงสร้างและวัสดุของอาคารสถานที่ และรวมถึงความประมาทของเจ้าของหรือผู้ที่อาศัยในอาคารหรือสถานที่ดังกล่าว

อัคคีภัยเป็นภัยที่เกิดจากไฟ ซึ่งเป็นพลังงานอย่างหนึ่ง ที่ให้ความร้อน เมื่อขาดการควบคุมและดูแล จะทำให้เกิดการติดต่อดูกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงจนเกิดการลุกลามต่อเนื่อง ดังนั้น กระบวนการทำงานในส่วนของการเตรียมพร้อมในการป้องกันและระงับอัคคีภัยที่เกิดขึ้นจากไฟไหม้ จึงควรจะต้องเป็นการทำงานที่สอดคล้องประสานกัน โดยมุ่งเน้นเรื่องของการปกป้องชีวิตและทรัพย์สินเป็นสิ่งสำคัญ และในการป้องกันอัคคีภัยนั้นจะต้องดำเนินการตั้งแต่การกำจัดสาเหตุที่อาจทำให้เกิดอัคคีภัย โดยการระมัดระวังสาเหตุที่อาจทำให้เกิดอัคคีภัย พร้อมทั้งการเตรียมการระงับอัคคีภัย เพื่อเป็นการป้องกันการติดต่อดูกลามและลดความสูญเสียที่จะเกิดขึ้น อีกทั้งอัคคีภัยที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งล้วนแล้วแต่มีลักษณะที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามลักษณะทางเคมีและทางกายภาพที่เกี่ยวกับการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงหรือประเภทของไฟ ตลอดจนลักษณะโครงสร้างของอาคาร การส่งผ่านความร้อนที่จะทำให้เกิดการติดต่อดูกลาม รวมถึงทิศทางของลมที่ช่วยให้เกิดการกระจายตัวของไฟ ซึ่งเมื่ออัคคีภัยมีการเกิดที่แตกต่างกันส่งผลให้วิธีการในการระงับอัคคีภัยต้องใช้วิธีการที่แตกต่างกันไปด้วย ด้วยเหตุนี้เอง รัฐจึงมีหน้าที่ในการทำให้ประชาชนเกิดความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงความสงบสุขของการดำรงอยู่ภายในรัฐ ประกอบกับแนวคิดการคุ้มครองสิทธิการมีชีวิตอยู่ของประชาชนหรือสิทธิในชีวิต ซึ่งบุคคลทั่วไปมีสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะมีชีวิตอยู่ ซึ่งผูกพันรัฐ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ศึกษากรณี : มาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านอัคคีภัย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์สุทนต์ สุทธิบัติ และคณะกรรมการสอบ คือ ศาสตราจารย์ พิเศษ ปัญญา สุทธิบัติ รองศาสตราจารย์สุทนต์ สุทธิบัติ และรองศาสตราจารย์ประเทือง ธนิยผล

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ในการจะต้องดำเนินการทุกวิถีทางภายในอำนาจที่จะปกป้องชีวิตของประชาชนจากภัยอันตรายทั้งปวง รวมทั้งการดำรงรักษาความปลอดภัยและความเป็นอยู่อย่างปกติสุขของประชาชนในรัฐ

ในด้านของมาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านอัคคีภัยนั้น แต่เดิมก่อนมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ประเทศไทยได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัยไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและระงับอัคคีภัย อันได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2495 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่และประชาชนที่พึงปฏิบัติต่อสังคมหรือชุมชนที่ตนอาจช่วยเหลือให้เป็นผลปลอดภัยจากความเสี่ยงชีวิตและทรัพย์สินอันเนื่องจากอัคคีภัย โดยได้มีการวางมาตรการทั้งในการป้องกันอัคคีภัยและการระงับอัคคีภัยเอาไว้ ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542 เป็นผลให้พระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2495 ซึ่งได้ประกาศใช้บังคับมานาน เป็นอันยกเลิกไป จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการประกาศใช้บังคับกฎหมายชื่อ “พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550” โดยการนำกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและระงับอัคคีภัยมาบัญญัติไว้รวมกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและแนวทางเดียวกัน ซึ่งเมื่อพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มีผลใช้บังคับ จึงเป็นผลให้พระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542 เป็นอันยกเลิกไป

โดยพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ถือเป็นกฎหมายหลักด้านการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทย ที่ได้มีการกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานครอบคลุมภัยทุกประเภท รวมถึงสาธารณภัยประเภทอัคคีภัย ซึ่งนอกจากพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 แล้ว ยังมีกฎหมายที่มีความสำคัญต่อมาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านอัคคีภัยในปัจจุบัน ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 โดยกฎหมายทั้งสองฉบับได้มีการวางมาตรการบางประการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านอัคคีภัยเอาไว้

จากข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาดังกล่าว เมื่อได้ทำการศึกษาแล้วทำให้ทราบว่ายังคงมีข้อบกพร่องจากการยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542 ซึ่งส่งผลกระทบต่อมาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านอัคคีภัยอยู่บางประการ ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาด้านการตรวจสอบอาคารและสถานที่ ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542 ได้กำหนดมาตรการในการป้องกันอัคคีภัยโดยนายตรวจ เช่น การตรวจตราสิ่งที่ทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย ให้คำแนะนำแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ให้ขนย้าย ทำลาย เปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขสิ่งที่ทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย เป็นต้น ซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับครอบคลุมถึงอาคารและสถานที่โดยทั่วไป แต่ภายหลังจากที่ได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542 ก็ไม่ได้มีการนำหลักการดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในส่วนของการตรวจสอบอาคารและสถานที่เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านอัคคีภัยแต่อย่างใด จึงมีผลทำให้อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบอาคารและสถานที่เพื่อป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัยด้านอัคคีภัยได้หมดไป ซึ่งมาตรการตรวจสอบอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมาตรการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ยังไม่เพียงพอที่จะทดแทนมาตรการในการป้องกันอัคคีภัย โดยนายตรวจได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของการบังคับใช้ของกฎหมาย

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาด้านความเป็นกฎหมายเฉพาะด้านอัคคีภัย เมื่อพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะที่เป็นการวางมาตรการป้องกันและระงับอัคคีภัย โดยเฉพาะได้ถูกยกเลิกทำให้มาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านอัคคีภัยจึงต้องใช้มาตรการทั่วไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ซึ่งไม่ได้วางมาตรการที่มีความเฉพาะดังกล่าว รวมทั้งต้องอาศัยมาตรการตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะด้านอื่นที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับอัคคีภัย ซึ่งมาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านอัคคีภัยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการป้องกันและระงับอัคคีภัยทั้งระบบ

ปัญหาประการสุดท้าย คือ ปัญหาด้านการจัดการสาธารณภัย โดยหลักการจัดการสาธารณภัยสากลแล้ว ในการจัดการภัยต่าง ๆ จะต้องประกอบด้วยการจัดการภัยในระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และภายหลังเกิดภัย ดังนั้น การกำหนดโครงสร้างของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัยด้านอัคคีภัยจึงควรกำหนดขั้นตอนการป้องกันก่อนการเกิดอัคคีภัย การระงับอัคคีภัย และการเยียวยาภายหลังเกิดอัคคีภัยให้สอดคล้องกับหลักการจัดการสาธารณภัยสากล ซึ่งการที่พระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542 ได้ถูกยกเลิกและนำหลักการจัดการสาธารณภัยมารวมในการตราพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ไว้เพียงบางส่วนนั้น จึงไม่เพียงพอต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านอัคคีภัย อีกทั้ง เนื้อหาและโครงสร้างของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ก็ไม่ปรากฏการกำหนดโครงสร้างในส่วนของการป้องกันซึ่งเป็นขั้นตอนในระยะก่อนเกิดภัยไว้อย่างแท้จริง และในส่วนของเนื้อหาของบทบัญญัติก็มิได้ปรากฏเนื้อหาในเชิงป้องกันและลดผลกระทบ และการเตรียมพร้อมก่อนเกิดสาธารณภัยไว้แต่อย่างใด รวมถึงไม่ปรากฏว่ามีการกำหนดหมวดหมู่ว่าด้วยการฟื้นฟูไว้แต่อย่างใด และเนื้อหาของบทบัญญัติก็มิได้ปรากฏบทบัญญัติที่มีเนื้อหาเด่นชัดในลักษณะของการฟื้นฟู ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการจัดการสาธารณภัยสากล

จากการศึกษาค้นคว้ามาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านอัคคีภัยผู้ศึกษาพบว่ามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สำหรับประเด็นปัญหาด้านการตรวจสอบอาคารและสถานที่ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้ ในการกำหนดให้อำนาจผู้อำนวยความสะดวกและเจ้าพนักงาน ให้มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจตราอาคารและสถานที่ เนื่องจากเพื่อให้มาตรการในการตรวจสอบอาคารเพื่อป้องกันอัคคีภัยเป็นไปอย่างครอบคลุมและทั่วถึงทุกประเภทอาคาร และเพื่อไม่ให้เกิดข้อจำกัดในเรื่องของขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการตรวจสอบอาคาร เพื่อการป้องกันอัคคีภัย รวมถึงเพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดอัคคีภัย โดยเพิ่มความต่อไปนี้เป็น ววรรคสอง ของมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ดังนี้

“เพื่อประโยชน์ในการป้องกันอัคคีภัย ให้ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ตรวจตราสิ่งที่ทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่ายหรือสิ่งที่อยู่ในภาวะอันอาจทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย
- (2) การเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจตราการเก็บรักษาสิ่งที่ทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่ายหรือในเวลาอื่นกรณีมีเหตุฉุกเฉินอย่างอื่นที่แสดงให้เห็นว่าสถานที่นั้นอยู่ในภาวะที่จะเกิดอัคคีภัย
- (3) ให้คำแนะนำแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ให้ขนย้าย ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขสิ่งที่ทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่ายหรือสิ่งที่อยู่ในภาวะอันอาจทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย
- (4) เคลื่อนย้ายหรือทำลายสิ่งที่ทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่ายหรือสิ่งที่อยู่ในภาวะอันอาจทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย”

2. สำหรับประเด็นปัญหาด้านความเป็นกฎหมายเฉพาะด้านอัคคีภัย ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) มีอำนาจหน้าที่วางระเบียบเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านอัคคีภัย และภัยอื่น ๆ ก็เพื่อเป็นการแก้ไขข้อบกพร่องของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ที่ไม่ได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ในการวางระเบียบเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านอัคคีภัยและภัยอื่น ๆ ไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านอัคคีภัยต่อไปโดยเพิ่มความต่อไปนี้เป็น (7) ของมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ดังนี้

“(7) วางระเบียบเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านอัคคีภัย และภัยอื่น ๆ”

3. สำหรับประเด็นปัญหาด้านการจัดการสาธารณภัย ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้ มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านอัคคีภัย โดยมีบทบัญญัติสำคัญที่ในระเบียบดังกล่าว ดังนี้

- 1) ให้มีบทอาศัยอำนาจ อันเป็นที่มาของการออกระเบียบ ดังนี้

“อาศัยอำนาจตามมาตรา 7 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ จึงได้วางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

- 2) ให้มีชื่อระเบียบในข้อ 1 ซึ่งกำหนดตามหน่วยงานผู้ออกระเบียบ ดังนี้

“ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านอัคคีภัย พ.ศ.”

3) ให้มีการกำหนดวันใช้บังคับของระเบียบ ในข้อ 2 ซึ่งเป็นไปตามความเหมาะสมและข้อเท็จจริง ซึ่งการที่ได้กำหนดไว้เป็นเวลาหกสิบวันดังกล่าว ก็เพื่อให้หน่วยงานรวมถึงบุคคลซึ่งมีหน้าที่ตามระเบียบนี้ได้มีเวลาเตรียมการและศึกษาทำความเข้าใจในระเบียบก่อนที่ระเบียบจะมีผลใช้บังคับ ดังนี้

“ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป”

4) ให้มีบทนิยาม ในข้อ 3 เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตการบังคับใช้ระเบียบดังกล่าวและเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับหลักการตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542 ดังนี้

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“ป้องกันอัคคีภัย” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อมิให้เกิดเพลิงไหม้ และให้หมายความรวมถึง การเตรียมการเพื่อรองรับเหตุการณ์เมื่อเกิดเพลิงไหม้ด้วย

“ระงับอัคคีภัย” หมายความว่า การดับเพลิงและการลดการสูญเสียชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการเกิดเพลิงไหม้

“เจ้าพนักงานท้องถิ่น” หมายความว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา และหัวหน้าผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่อื่น

“ผู้อำนวยการดับเพลิงประจำท้องถิ่น” หมายความว่า ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

“พนักงานดับเพลิง” หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านอัคคีภัยในพื้นที่ต่าง ๆ ตามระเบียบนี้”

5) ให้มีหมวดหมู่ว่าด้วยเรื่องของการดำเนินการก่อนเกิดอัคคีภัย ซึ่งเป็นขั้นตอนก่อนเกิดอัคคีภัย และให้มีบทบัญญัติในส่วนของการดำเนินการก่อนเกิดอัคคีภัย ในข้อ 4 ข้อ 5 และข้อ 6 โดยให้มีเนื้อหาเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับหลักการตามมาตรา 5 มาตรา 25 และมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542 ดังนี้

“หมวด 1 การป้องกันอัคคีภัย

ข้อ 4 ในการป้องกันอัคคีภัยและระงับอัคคีภัยให้ผู้อำนวยการดับเพลิงประจำท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) จัดให้มีเครื่องดับเพลิง วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และยานพาหนะ สำหรับป้องกันอัคคีภัยและระงับอัคคีภัย

(2) จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาลังของดังกล่าวใน (1) โดยแยกเป็นหน่วยตามความจำเป็น เพื่อใช้ป้องกันอัคคีภัยและระงับอัคคีภัยได้ทันเวลาที่

(3) จัดให้มีอาสาสมัครช่วยดับเพลิงไหม้

(4) จัดให้มีการอบรมและดำเนินการฝึกซ้อมป้องกันอัคคีภัยและระงับอัคคีภัย

(5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ระเบียบนี้

ข้อ 5 เพื่อประโยชน์ในการซ้อมระงับอัคคีภัย ให้ผู้อำนวยการดับเพลิงประจำท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการหรือสั่งให้พนักงานดับเพลิงหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามที่สมควรและจำเป็น ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดบริเวณและสถานที่สำหรับทำการซ้อมระงับอัคคีภัย

(2) จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในบริเวณที่เป็นประโยชน์ในการซ้อมระงับอัคคีภัย

(3) ปิดกั้นมิให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณที่ซ้อมอักษิภัย

ข้อ 6 ในกรณีฉุกเฉินเมื่อมีเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดเพลิงไหม้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการหรือสั่งให้พนักงานดับเพลิงดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดบริเวณหรือสถานที่ที่อาจเกิดเพลิงไหม้
- (2) จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในบริเวณที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันอักษิภัย
- (3) ปิดกั้นมิให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในบริเวณหรือสถานที่ที่กำหนด
- (4) เคลื่อนย้ายหรือทำลายสิ่งของที่อาจก่อให้เกิดเพลิงไหม้

6) ให้มีหมวดหมู่ว่าด้วยเรื่องของการระงับอักษิภัย ซึ่งเป็นขั้นตอนขณะที่กำลังเกิดอักษิภัย และให้มีบทบัญญัติในส่วนของการดำเนินการขณะเกิดอักษิภัย ในข้อ 7 ข้อ 8 ข้อ 9 ข้อ 10 ข้อ 11 ข้อ 12 และข้อ 13 โดยให้มีเนื้อหาเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับหลักการตามมาตรา 15 มาตรา 16 มาตรา 18 มาตรา 19 มาตรา 21 มาตรา 22 และมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอักษิภัย พ.ศ. 2542 ดังนี้

“หมวด 2 การระงับอักษิภัย

ข้อ 7 ให้ผู้อำนวยการดับเพลิงประจำท้องถิ่น เจ้าพนักงานท้องถิ่น และพนักงานดับเพลิงมีหน้าที่ระงับอักษิภัย โดยให้ติดเครื่องหมายและให้แสดงบัตรประจำตัวเมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอ

ข้อ 8 ให้ผู้อำนวยการดับเพลิงประจำท้องถิ่นมีอำนาจบังคับบัญชาเจ้าพนักงานท้องถิ่น และพนักงานดับเพลิง ในขณะเกิดเพลิงไหม้

ข้อ 9 ให้ผู้อำนวยการดับเพลิงประจำท้องถิ่น เจ้าพนักงานท้องถิ่น และพนักงานดับเพลิงมีอำนาจใช้เครื่องดับเพลิง วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้หรือยานพาหนะสำหรับระงับอักษิภัยของเจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ที่เกิดเพลิงไหม้ หรือของเจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงได้เท่าที่จำเป็นเพื่อระงับอักษิภัย

ข้อ 10 ให้ผู้อำนวยการดับเพลิงประจำท้องถิ่น เจ้าพนักงานท้องถิ่น และพนักงานดับเพลิงมีอำนาจเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่เกิดเพลิงไหม้ เพื่อทำการดับเพลิงหรือช่วยเหลือผู้ประสบอักษิภัย

การเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณเกิดเพลิงไหม้ เพื่อทำการดับเพลิงหรือช่วยเหลือผู้ประสบอักษิภัย ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ก่อน เว้นแต่เมื่อมีผู้อำนวยการดับเพลิงประจำท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นหัวหน้าควบคุมรับผิดชอบ

ขนย้ายทรัพย์สินออกนอกอาคารหรือสถานที่ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้กระทำได้เมื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นร้องขอ เว้นแต่ในกรณีที่เป็นการทำให้เกิดอักษิภัยได้ง่าย ให้ผู้มีอำนาจเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ตามวรรคหนึ่งและวรรคสองมีอำนาจขนย้ายได้ตามความจำเป็นแก่การระงับอักษิภัย

ข้อ 11 เพื่อประโยชน์ในการควบคุมมิให้เพลิงลุกลามต่อไป ผู้อำนวยการดับเพลิงประจำท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้รถถอนย้าย ทำลายทั้งหมดหรือเพียงแต่บางส่วน ซึ่งอาคารหรือสิ่งที่จะเป็นสื่อให้เพลิงลุกลามต่อไปได้ตามที่จำเป็นและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ข้อ 12 เจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลรักษาที่อยู่ในอาคาร หรือสถานที่ที่เป็นต้นเพลิงในขณะที่เกิดเพลิงไหม้ มีหน้าที่ดับเพลิงเท่าที่สามารถกระทำได้ และต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตามข้อ 7 ทราบโดยด่วน

ข้อ 13 ผู้ใดพบเห็นเพลิงเริ่มไหม้ให้แจ้งต่อเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลรักษาอาคารหรือสถานที่ที่เป็นต้นเพลิง เพื่อทำการดับเพลิง ถ้าไม่ปรากฏตัวบุคคลดังกล่าว และเพลิงนั้นอยู่ในสภาพที่ตนสามารถดับได้ ก็ให้ทำการดับเพลิงนั้นทันที ถ้าเพลิงนั้นอยู่ในสภาพที่ตนไม่สามารถดับได้ ให้รีบแจ้งให้เจ้าพนักงานตามข้อ 7 ทราบโดยด่วน”

7) ให้มีหมวดหมู่ว่าด้วยเรื่องการฟื้นฟู ซึ่งเป็นขั้นตอนการดำเนินการภายหลังเกิดอัคคีภัย และให้มีบทบัญญัติในส่วนของการดำเนินการขณะเกิดอัคคีภัย ในข้อ 14 โดยให้มีเนื้อหาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กับหลักการตามมาตรา 87 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการตอบโต้ภัยพิบัติพื้นฐาน ค.ศ. 1961 ดังนี้

“หมวด 3 การฟื้นฟู

ข้อ 14 เมื่อสถานการณ์อัคคีภัยสงบลงแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นในเขตท้องที่เกิดอัคคีภัยและหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงองค์การสาธารณกุศล มูลนิธิ และภาคเอกชน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการฟื้นฟูภายหลังเกิดภัย มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ”

8) ให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องผู้รักษาการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่จะต้องกำกับดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ ดังนี้

“ข้อ 15 ให้อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหา กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้”

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พ.ศ. 2564 - 2470. กรุงเทพมหานคร: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2564.

ศศิวัฒน์ เดชอคุลย์สัตยา. “ความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาอัคคีภัย.” การค้นคว้าอิสระหลักสูตร

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.